

PHA 307 YAKINDOĞU PALEOLİTİĞİ

KONU 4: ALT PALEOLİTİK DÖNEM

PRE-OLDOWAN EVRE

Yakındoğu'nun en erken insanlık aşaması olarak bilinir. İsrail'de Rift Vadisi kuzeyindeki Yiron buluntu yeri en eski tarihi verir. Burası K/Ar ile yaklaşık olarak 2.4 milyon yıla tarihlendirilen bazalt masif üzerindeki tabakalar ile karakterizedir. Dolayısıyla tabakaların yaşı bu tarihten daha geç değerler gösterir. Ele geçen buluntular dikkate alındığında standartlaşmış bir alet grubu ile karşılaşılmaz. Yongalama tekniği örs üzerindedir. Düzeltili yontmataş alet sayısı da yok denecek kadar azdır. Sadece 2 adet yontmataş parça üzerinde düzelti saptanmıştır. Bunlardan birisi kenar kazıyıcı diğeri ise düzeltili dilgidir. Bunların dışında, çakmaktaşıdan düzeltisiz yongalar ile az sayıda çekirdek ele geçmiştir.

KLASİK OLDOWAN EVRE

Örs üzerinde yongalama tekniği devam etse de el içinde vurgaç ile yongalama tekniği bu evrede başlar. Yontmataş çekirdek aletler içerisinde; kıyıcılar, çok yüzeyliler, disk biçimliler, küre ve yarım küre biçimliler yer alır. Standartlaşmış çekirdek biçimli aletlerden daha küçük boyutlu yontmataş aletler ortaya çıkar. Bunlar arasında; yongalar üzerine narin ya da kaba işlerde kullanılan kenar kazıyıcılar, çok az sayıda taş kalemler ve proto tip iki yüzeyliler, kullanılmış ancak işlenmemiş yongalar ile çok az modifiye edilmiş kemikler yer alır.

GELİŞKİN OLDOWAN EVRE (MODE 1)

Bu evrede standartlaşmış küçük boyutlu aletler ile birlikte yontuk çakıl ve yonga aletler yer alır. Bunların yanında narin işlerde kullanılan kenar kazıyıcılar, taş kalemler ile ilk taş delgiler ortaya çıkar. Kenarları işlenmiş yongalar ve çok az sayıda kaba iki yüzeyliler de bu endüstriye eşlik eder.

İsrail'de 1.6-1.4 milyon yıla tarihlenen Ubeidia yerleşiminden çakmaktaşı, kalker ve bazalt hammaddelerden üretilmiş çekirdek kıyıcılar, çok yüzeyliler ve küre biçimli aletler ele geçmiştir. Ubeidia'dan bu evreye ilişkin herhangi bir iki yüzeyle alet ele geçmemiştir. Bu yerleşim prehistorik kronolojide Gelişkin Oldowan Evre-A olarak isimlendirilir.

Gelişkin Oldowan Evre-B aşamasında en belirgin farklılık az sayılarda iki yüzeyle aletin ortaya çıkmasıdır. İsrail'de Ürdün Vadisi'ndeki Khirbet Maskana yerleşim yeri bu aşamaya bir örnek olarak verilebilir. Bu aşama 1.3-1 milyon yıl ile tarihlendirilir. Khirbet Maskana'dan çekirdek kıyıcılar, küre biçimli parçalar ile az sayıda kaba iki yüzeyliler ele geçmiştir.